

การพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม (Total hip arthroplasty) โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

นันติธยา อามาศย์เสนา พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
ตึกศัลยกรรม โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การศึกษารั้วนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม และเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีแนวทางในการดูแลผู้ป่วยที่ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกันและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ป่วยที่ผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม และพยาบาลตึกศัลยกรรมที่ดูแลผู้ป่วย จำนวน 11 คน มีระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2565 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ 1) พยาบาลให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม มารับการผ่าตัดตามแบบฟอร์มที่จัดทำขึ้น พร้อมแจกเอกสารแผ่นพับการปฏิบัติตัวผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม 2) ส่งปรึกษากายภาพบำบัดมาให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัดทุกคนเพื่อสร้างความมั่นใจ 3) ประเมินความเข้าใจหลังจากได้รับการสอนจากเจ้าหน้าที่ 4) จัดให้ผู้ป่วยที่เปลี่ยนข้อเทียมพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ในการดูแลตนเองขณะนอนรักษาที่ตึกผู้ป่วยใน 5) วางแผนจำหน่ายโดยประเมินการวางแผนจำหน่ายตั้งแต่แรกรับผู้ป่วยไว้ในโรงพยาบาล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ส่งข้อมูลให้ทีมเยี่ยมบ้านและติดตามประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า อัตราความพึงพอใจผู้ป่วยที่มารับบริการด้วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม มากกว่าร้อยละ 85 อัตราการครบถ้วนของการส่งต่อข้อมูลและผลการติดตามเยี่ยมผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน 100 % อัตราการมารับการรักษาซ้ำภายใน 28 วันของผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมจากสาเหตุการขาดความรู้ในการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง 0 % จำนวนผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนข้อสะโพกหลุด 0 %

คำสำคัญ : ข้อสะโพกเทียม, แนวทางการดูแล

ชื่อเรื่อง : การพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม (Total hip arthroplasty) โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางนันทิยา อามาศย์เสนา พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ตึกศัลยกรรม

โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อผู้นำเสนอ : นางนันทิยา อามาศย์เสนา พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

สถานที่ติดต่อกลับ : โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย 043-791381/ 087-8525547/E-mail :

jitra_dent@hotmail.com

สรุปสาระสำคัญ

บทนำ

โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย เป็นโรงพยาบาลชุมชน ขนาด M2 มีศักยภาพในการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม โดยการผ่าตัดข้อสะโพกเทียมใช้ระบบคอมพิวเตอร์นำวิถี (Computer Navigation) เป็นแห่งแรกในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเพิ่มขึ้น ซึ่งในปี 2563 มีผู้ป่วยเข้ารักษาจำนวน 2 ราย การรักษาและการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องเพิ่มศักยภาพพยาบาลที่มีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลฟื้นฟูภายหลังเข้ารับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม จากที่ผ่านมา พบว่าในหน่วยงานยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นแนวทางเดียวกันในการให้การพยาบาลผู้ป่วย โดยการให้การพยาบาลจะแตกต่างกันออกไปตามความรู้และประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและนำปัญหาดังกล่าวมาจัดทำแผนพัฒนาการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมโดยใช้ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม ในการดูแลผู้ป่วยร่วมกับสหวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม และเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีแนวทางในการดูแลผู้ป่วยที่ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกันและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ PAOR มาใช้ในการดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ป่วยที่ผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม และพยาบาลตึกศัลยกรรมที่ดูแลผู้ป่วย จำนวน 11 คน มีระยะเวลาดำเนินการระหว่าง วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2565 เปรียบเทียบขั้นตอนการดำเนินงาน ก่อนและหลังการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงานเดิม

เมื่อผู้ป่วยได้เข้ารับการนอนโรงพยาบาลเพื่อผ่าตัด เจ้าหน้าที่ในหอผู้ป่วยศัลยกรรม จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวก่อนผ่าตัด การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด และการปฏิบัติตัวเมื่อจำหน่ายกลับบ้าน ซึ่งพบปัญหาดังนี้ 1) การประเมินปัญหาไม่ครอบคลุม 2) การให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ป่วย 3) ไม่มีการประเมินผลหลังให้ความรู้ 4) ขาดการดูแลต่อเนื่องและการส่งต่อปัญหาของผู้ป่วย 5) ขาดเอกสารประกอบการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและการปฏิบัติตัว 6) ขาดการประสานงานและติดตามผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน

ขั้นตอนการดำเนินงานใหม่

1) พยาบาลให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม มารับการผ่าตัดตามแบบฟอร์มที่จัดทำขึ้น พร้อมแจกเอกสารแผ่นพับการปฏิบัติตัวผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ประกอบด้วย ข้อบ่งชี้สำหรับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมสาเหตุ อาการ การรักษา การพยาบาล การปฏิบัติตัวและการดูแลผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม

2) ส่งปรึกษากายภาพบำบัดมาให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัดทุกคนเพื่อสร้างความมั่นใจ

- 3) ประเมินความเข้าใจหลังจากได้รับการสอนจากเจ้าหน้าที่
- 4) จัดให้ผู้ป่วยที่เปลี่ยนข้อเทียมพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ในการดูแลตนเอง ขณะนอนรักษาที่ตึกผู้ป่วยใน
- 5) วางแผนจำหน่ายโดยประเมินการวางแผนจำหน่ายตั้งแต่แรกกับผู้ป่วยไว้ในโรงพยาบาลเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ส่งข้อมูลให้ทีมเยี่ยมบ้านและติดตามประเมินผล

ผลการดำเนินงาน

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ปี2564	ปี2565 (ตค.64 - มีค65)
1. อัตราความพึงพอใจผู้ป่วยที่มารับบริการด้วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม	> 85 %	88 %	90 %
2. อัตราการครบถ้วนของการส่งต่อข้อมูลและผลการติดตามเยี่ยมผู้ป่วยเมื่อกลับไปบ้าน	100 %	100 % (4ราย)	100 % (1ราย)
3. อัตราการมารับการรักษาซ้ำภายใน 28 วัน ของผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมจากสาเหตุการขาดความรู้ในการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง	0	0	0
4. จำนวนผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนข้อสะโพกหลุด	0	0	0

อภิปราย สรุป และข้อเสนอแนะ

1. จัดประชุมวิชาการเจ้าหน้าที่พยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการให้ความรู้ แนวทางการปฏิบัติงาน การดูแลเมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน
2. ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัดแก่ผู้ป่วยที่ผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมทุกราย ก่อนวันที่จะรับการผ่าตัดทุกครั้ง และส่งต่อผู้ป่วยไปยังทีมสหวิชาชีพ เพื่อติดตามเยี่ยมบ้านตามแบบฟอร์มเมื่อจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้าน
3. ผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกทุกรายต้องได้รับการติดตามเยี่ยมบ้านร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ และตามความเหมาะสมของผู้ป่วยแต่ละรายโดยการพิจารณาของแพทย์ หรือในรายที่มีอาการแทรกซ้อน

เอกสารอ้างอิง

1. นันทา ขวัญดี. (2556).การฟื้นตัวภายหลังผ่าตัดในผู้ป่วยสูงอายุที่กระดูกสะโพกหัก.วารสารชมรมพยาบาลออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย,18(2),73-83.
2. พิสิษฐ์ เลิศวานิช.(2556).การผ่าตัดข้อสะโพกด้วยการส่องกล้อง(Hip Arthroscopy)สืบค้นข้อมูลจาก http://www.thaisportsmed.org/index.php?option=com_content.เข้าถึงเมื่อ 6 กันยายน 2563.
3. อรุณี มรกตพิทยารักษ์และคณะ.(2555).คู่มือการพยาบาลผู้ป่วยกระดูกสะโพกหักที่ได้รับการเปลี่ยนข้อสะโพกโดยการมีส่วนร่วมของผู้ป่วยพยาบาลและญาติผู้ป่วยโรงพยาบาลอุดรธานี วิทยาลัยบรมราชชนนีอุดรธานี. สืบค้นข้อมูลจาก [http://223.25.197.99/research/attachments/pdf.Hervey.C.V.2006\).Complication.orthopedics](http://223.25.197.99/research/attachments/pdf.Hervey.C.V.2006).Complication.orthopedics)